

Checklists (school)examen 2019-2020

Checklist 1 Examenreglement

Inleiding

Het Eindexamenbesluit bepaalt in artikel 31.1 en 31.3 dat het bevoegd gezag een eindexamenreglement opstelt en voor 1 oktober aan de kandidaten verstrekt en tevens aan de inspectie toezendt. Het Eindexamenbesluit bepaalt wat in ieder geval in het examenreglement opgenomen moet worden.

Toelichting

In de praktijk beschikt elke school over een examenreglement. De verschillen tussen de examenreglementen van scholen zijn groot. Sommige scholen regelen alleen het volgens de regelgeving noodzakelijke, andere nemen daarin ook de gang van zaken m.b.t. voortgangstoetsen, bevordering, en dergelijke op. Op grond van de ervaringen van een reeks scholen nemen we in de onderstaande checklist die zaken op die in ieder geval geregeld moeten worden, en nemen we tevens zaken op die kennelijk in de praktijk door veel scholen gewenst zijn.

Regelgeving

In het Eindexamenbesluit is het volgende bepaald:

Art.31.1 Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs, respectievelijk de examencommissie vavo, stelt een examenreglement vast. Het examenreglement bevat in elk geval informatie over de maatregelen, bedoeld in artikel 5, en de toepassing daarvan, alsmede regels met betrekking tot de organisatie van het eindexamen, de gang van zaken tijdens het eindexamen, de herkansing van het schoolexamen, en wat scholen voor voortgezet onderwijs betreft, de samenstelling en het adres van de in artikel 5 bedoelde commissie van beroep. Ten aanzien van de herkansing wordt in elk geval bepaald, in welke gevallen een herkansing mogelijk is. Ook kan worden bepaald dat tot die gevallen kunnen behoren gevallen dat de kandidaat door ziekte of ten gevolge van een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid, niet in staat is geweest, aan de desbetreffende toets deel te nemen.

Art.31.3. Het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting worden door de directeur voor 1 oktober toegezonden aan de inspectie en verstrekt aan de kandidaten.

In de Wet Medezeggenschap op Scholen (WMS) is het volgende bepaald:

Art.10. Instemmingsbevoegdheid medezeggenschapsraad. Het bevoegd gezag heeft de voorafgaande instemming van de medezeggenschapsraad voor elk door het bevoegd gezag te nemen besluit met betrekking tot in ieder geval de volgende aangelegenheden: [...] b. vaststelling of wijziging van het schoolplan dan wel het leerplan of de onderwijs- en examenregeling en het zorgplan; [...].

Nieuw in deze checklist/aanpassingen m.b.t. versie 2018-2019

In deze checklist, versie 2019-2020, zijn de volgende zaken aangepast of toegevoegd ten opzichte van de checklist van 2018-2019:

1 Aan item 23 (rekentoets) is een noot toegevoegd betreffende de Kamermotie aangaande de rekentoets. In een Brief aan de Tweede Kamer van 5 april 2019 gaat de Minister in op de motie van de Kamerleden Rog en Van Meenen om te komen te afschaffing van de rekentoets in het VO en vanaf schooljaar 2019-2020 geen cijfer van de rekentoets meer op te nemen op de cijferlijst. Hiervoor is een wetswijziging nodig. Een wetsvoorstel wordt na de zomer verwacht. Tot die tijd blijft de bestaande regeling van kracht. Daarom gaat deze checklist uit van de bestaande situatie.

2 Aan de checklist is als item 60 toegevoegd dat het examenreglement de cum laude-regeling vermeldt.

3 De Algemene Ledenvergadering van de VO-raad heeft op 6 juni 2019 de Negen Actielijnen ter versterking van de borging van schoolexaminering aanvaard. Een onderdeel daarvan vormt de instelling van een examencommissie. Deze examencommissie dient geregeld te worden in het examenreglement van de school. Daarom zijn aan de checklist de items 61 en 62 toegevoegd. Vanwege het recente karakter is als bijlage het Raamwerk Examencommissie toegevoegd.

Checklist

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
	<i>Procedurele aspecten</i>		
1	Het examenreglement is vastgesteld door het bevoegd gezag en ter instemming voorgelegd aan de medezeggenschapsraad	☐	
2	Het examenreglement is voor 1 oktober aan de inspectie toegezonden	☐	
3	Het examenreglement is voor 1 oktober aan de kandidaten verstrekt	☐	
	<i>Reikwijdte</i>		
4	In het examenreglement is opgenomen voor welke kandidaten (afdeling, cohort, leerjaar) de tekst van toepassing is	☐	
5	In het examenreglement is opgenomen voor welk schooljaar de tekst van toepassing is	☐	
	<i>Algemene bepalingen</i>		
6	Het examenreglement bevat een begrippenlijst		☐
7	Het examenreglement vermeldt welke soorten (school)examens worden onderscheiden en hanteert consequent de juiste terminologie	☐	
8	Het examenreglement noemt de wettelijke grondslag en de verantwoordelijkheid voor de vaststelling	☐	
9	Het examenreglement vermeldt de functie van secretaris van het eindexamen en vermeldt tevens dat deze uit het personeel door de directeur wordt aangewezen	☐	
10	In het examenreglement is opgenomen de samenstelling en het adres van de commissie van beroep	☐	
11	In het examenreglement is opgenomen wat de procedure is als een betrokkene (kandidaat) bezwaar wil maken tegen enige maatregel of handeling die hij strijdig acht met het examenreglement	☐	
12	In het examenreglement is conform het Eindexamenbesluit opgenomen wat de procedure is als een betrokkene (kandidaat) in beroep wil gaan tegen een beslissing van de directeur	☐	
13	In het examenreglement is een regeling “afwijkende wijze van examineren” opgenomen (artikel 55 Eindexamenbesluit)	☐	
14	In het examenreglement is een bepaling opgenomen die regelt dat de directeur beslist in alle gevallen waarin het reglement niet voorziet	☐	

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
15	In het examenreglement is in voorkomende gevallen opgenomen welke bevoegdheden m.b.t. de uitvoering van het examen zijn gemandateerd en aan wie		☐
16	Het examenreglement regelt in welke vakken een kandidaat examen kan afleggen en of de kandidaat in meer vakken examen mag afleggen dan nodig is voor een volledig examen		☐
17	Het examenreglement vermeldt dat jaarlijks een programma van toetsing en afsluiting wordt opgesteld en voor 1 oktober aan de kandidaten wordt verstrekt	☐	
18	Het examenreglement regelt de wijze waarop de kandidaat in kennis gesteld wordt van de toegestane hulpmiddelen		☐
19	In het examenreglement is geregeld wat de 'houdbaarheid' van reeds afgelegde schoolexamens is in het geval een leerling doubleert; de school bepaalt de houdbaarheid		☐
20	Het examenreglement regelt – indien van toepassing – de toelating tot het centraal examen in een eerder leerjaar (en regelt daarmee ook de wijze waarop het voorafgaand schoolexamen wordt ingericht), en vermeldt de in artikel 37a van het Eindexamenbesluit bepaalde regelingen	☐	
21	Het examenreglement regelt de school-specifieke eisen m.b.t. de uitvoering van het profielwerkstuk en de vakken waarop het betrekking kan hebben		☐
22	Het examenreglement regelt – indien van toepassing – het afleggen van een examen in een vak op een hoger niveau (en regelt daarmee ook de wijze waarop het voorafgaand schoolexamen wordt ingericht), en vermeldt de terugvaloptie op het oorspronkelijk niveau zoals bepaald in artikel 51a van het Eindexamenbesluit		☐
23	Het examenreglement regelt de toelating tot en het afleggen van de rekentoets, het aantal toetsmogelijkheden, het vervallen van de resultaten en de eventuele toelating tot de rekentoets ER voor kandidaten met ernstige rekenproblemen (artikelen 46 en 46a en 51a1 van het Eindexamenbesluit) ¹	☐	
	<i>Eindexamenbesluit, artikel 5, onregelmatigheden</i>		
24	In het examenreglement is het bepaalde in artikel 5 van het Eindexamenbesluit integraal overgenomen	☐	
25	In het examenreglement zijn geen andere sanctiemogelijkheden bepaald dan die worden genoemd in artikel 5 van het Eindexamenbesluit	☐	
26	In het examenreglement wordt (bijvoorbeeld via een voetnoot) een niet-limitatieve opsomming van voorbeelden van onregelmatigheden genoemd		☐

¹ In de Brief aan de Tweede Kamer van 5 april 2019 gaat de Minister in op de motie van de Kamerleden Rog en van Meenen om te komen te afschaffing van de rekentoets in het VO en vanaf schooljaar 2019-2020 geen cijfer van de rekentoets meer op te nemen op de cijferlijst. Hiervoor is een wetswijziging nodig. Een wetsvoorstel wordt na de zomer verwacht. Tot die tijd blijft de bestaande regeling van kracht.

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
27	In het examenreglement is geregeld op welke wijze wordt vastgesteld dat er sprake is van ongeoorloofd verzuim; tevens is bepaald dat (alleen) de directeur maatregelen kan nemen (en wel alleen maatregelen als beschreven in artikel 5 van het Eindexamenbesluit)	○	
28	In het examenreglement is bepaald op welke wijze en in welke gevallen (binnen de wettelijke kaders) een kandidaat aanspraak kan maken op ontheffing		○
29	In het examenreglement is bepaald welke kandidaten in welke gevallen recht hebben op vrijstelling en op welke wijze in die gevallen de uitslag wordt bepaald		○
30	Het examenreglement vermeldt dat het niet tijdig inleveren of afronden van een praktische opdracht of een handelingsdeel beschouwd kan worden als een onregelmatigheid		○
31	In het examenreglement is een procedure beschreven die wordt gevolgd indien vermoed dan wel vastgesteld wordt dat een kandidaat zich schuldig heeft gemaakt aan een onregelmatigheid	○	
32	In het examenreglement is een procedure beschreven die wordt gevolgd indien vermoed dan wel vastgesteld wordt dat een kandidaat zich schuldig heeft gemaakt aan fraude	○	
	<i>De organisatie van het eindexamen</i>		
33	Het examenreglement vermeldt wanneer het schoolexamen aanvangt en wanneer het wordt afgesloten.	○	
34	Het examenreglement vermeldt als voorwaarde voor toelating voor het centraal examen het afgerond hebben van het schoolexamen in het betreffende vak	○	
35	Het examenreglement vermeldt dat deelname aan de geplande toetsen verplicht is	○	
36	Het examenreglement vermeldt dat het inleveren van werk behorend bij een praktische opdracht op of voor de deadline verplicht is	○	
37	Het examenreglement regelt de bewaarprocedure en bewaartermijn voor het schoolexamenwerk en vermeldt dat het centraal-examenwerk tenminste zes maanden op school bewaard blijft	○	
38	Het examenreglement vermeldt wanneer de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld uiterlijk moeten zijn afgesloten	○	
	<i>De gang van zaken tijdens het schoolexamen</i>		
39	Het examenreglement regelt de wijze waarop de school (i.c. de directeur) in kennis gesteld wordt van verhindering van de kandidaat om aanwezig te zijn bij een schoolexamen dan wel om het werk tijdig in te leveren	○	

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
40	Het examenreglement regelt hoe te handelen in het geval een kandidaat te laat is voor deelname aan een schoolexamen dan wel te laat is bij het inleveren van het praktisch werk. Het examenreglement bepaalt dat eventuele maatregelen door de directeur genomen worden.	O	
41	Het examenreglement beschrijft de gang van zaken tijdens de zittingen van school- en centrale examens, waarbij (met het oog op maximale garantie van de authenticiteit van het werk van de kandidaat) in ieder geval de volgende zaken worden bepaald: - met welk schrijfgerei de kandidaten het werk wel en niet mogen maken (waaronder ook digitale middelen); - welke hulpmiddelen per vak zijn toegestaan; - welke regels voor het inleveren van het gemaakte werk gelden (waaronder ook digitale inlevering); - hoe de toetsen en schoolexamenzittingen worden afgesloten; - alle verdere schooleigen bijzonderheden. ² <i>Indien een kandidaat (al dan niet in strijd met de bepalingen in het examenreglement van de school) het examenwerk met potlood heeft gemaakt, wordt de handelwijze aanbevolen: onmiddellijk na het beëindigen van de examen­zitting wordt het werk gekopieerd; het origineel wordt bewaard in een kluis. De corrector ontvangt de kopie ter correctie.</i>	O	
42	Het examenreglement vermeldt dat gemaakt examenwerk zijn geldigheid behoudt		O
43	Het examenreglement regelt hoe te handelen bij ziekte of onpasselijkheid van een kandidaat tijdens afname van (school)examen		O
44	Het examenreglement regelt hoe te handelen indien examenwerk niet volgens de regels wordt ingeleverd (bijvoorbeeld nadat het buiten de examenzaal is gebracht)		O
45	Het examenreglement regelt vanaf welk moment en tot welk moment de kandidaat de zitting van het schoolexamen mag verlaten. Het examenreglement regelt dit ook voor zittingen van het centraal examen.		O
	<i>Communicatie</i>		
46	Het examenreglement beschrijft de procedure waarmee de kandidaat inzage kan krijgen in de beoordeling en normering van het gemaakte werk		O

² Het is ondoenlijk op deze plek een limitatieve opsomming te geven. Dikwijls bepaalt een school bijvoorbeeld dat het werk niet met potlood gemaakt mag worden (behalve tekeningen, grafische verbeeldingen e.d.). Veel scholen bepalen welk papier en kladpapier gebruikt mag of moet worden. Deze zaken zijn niet voorgeschreven door de wetgever, maar zijn in feite bedoeld om het werk van de leerling maximale authenticiteit te geven en zodoende maximaal te verhinderen dat na inleveren van het werk door anderen ongemerkt wijzigingen kunnen plaatsvinden.

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
47	Het examenreglement beschrijft de procedure waarmee de kandidaat eventueel bezwaar kan aantekenen tegen de beoordeling van het gemaakte werk in het schoolexamen	☐	
48	Het examenreglement regelt de wijze waarop de kandidaten tussentijds worden geïnformeerd over hun resultaten en op welke wijze zij kunnen aangeven of deze correct zijn verwerkt in het administratiesysteem		☐
49	Het examenreglement vermeldt dat de directeur voor de aanvang van het centraal examen aan de kandidaat de eindbeoordelingen/cijfers van het schoolexamen en eventueel profielwerkstuk bekend maakt	☐	
	<i>De herkansing van het schoolexamen (en van het centraal examen)</i>		
50	Het examenreglement regelt in welke gevallen welke soort(en) schoolexamens herkanst kunnen worden	☐	
51	Het examenreglement regelt of, en zo ja, hoe het inhalen van door geoorloofd verzuim niet afgelegde schoolexamens valt onder de herkansingsregeling	☐	
52	Het examenreglement regelt in ieder geval voor het vak maatschappijleer en – indien gewenst – in overige gevallen dat de kandidaat gebruik kan maken van een herexamenregeling voor het schoolexamen vmbo <i>(ter toelichting: het Eindexamenbesluit bepaalt in art.35b1 in welke gevallen een herexamen moet en mag worden verleend. De termen herexamen en herkansing hebben overigens een verschillende betekenis).</i> ³	☐	
53	Het examenreglement vermeldt de in het Eindexamenbesluit bepaalde herkansingsregeling voor centrale examens		☐
54	Het examenreglement regelt de procedure waarmee de kandidaat te kennen geeft deel te willen nemen aan een herkansing van het schoolexamen	☐	
55	Het examenreglement regelt de procedure waarmee de kandidaat te kennen geeft deel te willen nemen aan een herkansing van het centraal examen	☐	
	<i>De uitslag</i>		
56	Het examenreglement vermeldt de bandbreedte van de cijfers (1-10) en de gevallen waarin een cijfer wordt vastgesteld met één decimaal	☐	
57	Het examenreglement vermeldt de wijze waarop de cijfers voor het schoolexamen (indien nodig) worden afgerond. Het examenreglement vermeldt tevens de wijze waarop de cijfers voor het centraal examen worden afgerond	☐	

³ Een herkansing van een toets/schoolexamenonderdeel betreft altijd die specifieke toets of dat specifieke schoolexamenonderdeel. Een herexamen is meer omvattend dan een herkansing van een specifieke toets en “omvat door het bevoegd gezag aangegeven onderdelen van het examenprogramma”. Zie artikel 35b1 van het Eindexamenbesluit.

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
58	Het examenreglement vermeldt de samenstelling van het combinatiecijfer	O	
59	Het examenreglement vermeldt de slaag-zakregeling		O
60	Het examenreglement vermeldt de cum laude-regeling (Eindexamenbesluit, artikel 52.a)		O
	<i>De examencommissie</i>		
61	Het examenreglement regelt taken en bevoegdheden van de examencommissie (zie Bijlage Raamwerk Examencommissie)	O	
62	Het examenreglement regelt de benoeming en samenstelling van de examencommissie (zie Bijlage Raamwerk Examencommissie)	O	

Bijlage Examencommissie in het voortgezet onderwijs

Op 6 juni heeft de Algemene Ledenvergadering van de VO-raad ingestemd met Negen Actielijnen ter versterking van de kwaliteitsborging van schoolexaminering. Afgesproken is dat elke school vanaf augustus 2020 een examencommissie heeft, of zoveel eerder als mogelijk is. In de kern krijgt de examencommissie de opdracht de kwaliteit van de schoolexaminering te bewaken en te bevorderen: procesmatig, inhoudelijk, passend bij de visie van de school en passend bij het afsluitende karakter van het schoolexamen. Hieronder geeft de VO-raad het raamwerk voor de examencommissie in de vorm van een regeling die de school in het examenreglement kan opnemen. Het raamwerk biedt ruimte voor eigen keuzes voor de inrichting van de examencommissie en vraagt daarom van de school dat deze de regeling op sommige onderdelen nader formuleert.

De Negen Actielijnen en het Raamwerk examencommissie voortgezet onderwijs zijn te vinden op de website van de VO-raad www.vo-raad.nl

Het raamwerk examencommissie in het voortgezet onderwijs

Examenreglement, Artikel x De examencommissie

Artikel x.1 Taken en bevoegdheden van de examencommissie

- 1 Een examencommissie heeft ten minste de volgende taken en bevoegdheden
 - a. het borgen van de kwaliteit van de schoolexaminering (procesmatig, inhoudelijk, passend bij de visie van de school en passend bij het afsluitende karakter van het schoolexamen),
 - b. het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen om schoolexamens te beoordelen en vast te stellen,
- 2 De examencommissie stelt regels vast over de uitvoering van de taken en bevoegdheden, bedoeld in het eerste lid, en de maatregelen die zij in dat verband kan nemen.
- 3 Indien een kandidaat bij de examencommissie een verzoek of een klacht indient waarbij een lid van de examencommissie is betrokken, neemt het betrokken lid geen deel aan de behandeling van het verzoek of de klacht.
- 4 De examencommissie stelt jaarlijks een verslag op over haar bevindingen bij het borgen van de kwaliteit van de schoolexaminering en verstrekt dit verslag aan het bevoegd gezag.

Artikel x.2 Benoeming en samenstelling van de examencommissie

- 1 Het bevoegd gezag stelt een examencommissie in voor elke door de school verzorgde schoolsoort of groep(en) van schoolsoorten.
- 2 Het bevoegd gezag draagt er mede door de samenstelling van de examencommissie zorg voor dat het onafhankelijk en deskundig functioneren van de examencommissie voldoende wordt gewaarborgd.
- 3 Ten minste één lid van de examencommissie is als docent verbonden aan de schoolsoort of groep van schoolsoorten waarvoor de examencommissie is ingesteld.
- 4 Leden van het bevoegd gezag worden niet benoemd tot lid van de examencommissie.
- 5 Het Eindexamenbesluit geeft de directeur een groot deel van de eindverantwoordelijkheid voor het proces van de examinering en daarmee ligt het voor de hand – om de schijn van belangenverstrengeling te voorkomen - dat deze niet wordt benoemd in de examencommissie. Het is echter aan het bevoegd gezag om daarin een keuze in te maken.